Fredrik Reinfeldt: Inledningstal vid Moderaternas arbetsstämma 2013

Talare
Fredrik Reinfeldt
Statsminister

Datum
17 oktober 2013

Plats
Norrköping

Jag tänkte prata med er om hur man bygger det goda samhället. Jag tänker tala med er om hur Sverige har blivit så bra som det faktiskt är. Jag tror att det goda samhället bygger på byggstenar – eller ett pussel – där varje ny del byggs till en gammal del för att till slut bli något riktigt, riktigt bra. Jag kommer inte att kunna säga allt om svensk historia och inte allt som har hänt. Jag ber om ursäkt, men jag ska försöka att ändå få några viktiga byggklotsar på plats.

Det första – och där det ofta börjar – för länder med utveckling, det är att det som har varit krig måste bli fred. Får jag påminna om att den stormaktstid, som det heter i våra historieböcker, var en tid då faktiskt en tredjedel av den manliga befolkningen i Sverige stupade. Det var en tid då stora delar av svenska folket levde fattiga, i armod och i smuts, i ett land som i princip koncentrerade alla sina resurser till fortsatta krig. Vi var möjligtvis geografiskt vidsträckta, men något bra samhälle att leva i var det faktiskt inte.

Det var inte en bra plats heller, att vara i Stockholm på 1700-talet. Det beskrevs som Europas farligaste och dödligaste stad. Det är därifrån vi kommer. Men sedan lärde vi oss, att ersätta krig med fred. Jag har åkt runt på våra skolor ibland och ställt frågor till elever: Vet ni vilka det är som vi krigade mot sista gången Sverige var i krig? De flesta har väldigt svårt att svara på den frågan. Dels för att det är länge sedan, dels för att det är så otänkbart att det är Norge. Ja precis, man fnissar när man hör det. Men det märkliga är, att de flesta länder i världen för alltså inte krig med länder som ligger otroligt långt borta, utan de flesta har fört sina krig med grannar som man inte har kunna komma sams med. Lär om den svenska historien, och bi ska finna samma sak.

1814, det är alltså nästa år precis 200 år sedan, så skrev norrmännen den där självständighetsförklaringen i Eidsvoll. Den syttende maj, som de fortfarande firar, deras självständighetsförklaring mot Sverige. Dåtidens svenska ledare sade,

det kan vi inte acceptera och skickade 45 000 svenskar i ett stridståg in i Norge. De närmar sig Fredrikstad, går mot Moss och inloppet till Oslo. De norska trupperna inser att svensken är överlägsen och skriver därför under konventionen i Moss i augusti 1814. Det var där det slutade, det svenska månghundraåriga krigsäventyret. Konventionen i Moss sade förvisso, att Norge skulle förbli en del av Sverige i en påtvingad union, som varade i nästan ytterligare 100 år. Men det viktiga, det är just det att detta var början på den svenska freden. Intressant är att notera, att de svenska trupperna leddes av en tidigare fransman, som hette Jean Baptiste Bernadotte, som kort därefter skulle bli Sveriges kung – och familjen Bernadotte är fortfarande en del av det moderna Sverige. 1814 var alltså detta.

Jag har varit i Charlottenberg. Det ligger i Eda kommun i västra Värmland. Är det någon som känner till det? Vi har litet värmlänningar här, vad härligt! Femton mil från Moss så ville jag titta på: Hur ser relationerna ut mellan Sverige och Norge idag? Jag stötte på Charlottenbergs shoppingcenter. Jag vill påpeka, att Eda kommun har ungefär åtta och ett halvt tusen invånare och ett par tusen av dem bor i Charlottenberg. När man då stöter på ett shoppingcenter som verkar mer byggt för hundra tusen människor snarare än tusen, så undrar man: Vad beror detta på? Ett otroligt lyxigt och fint shoppingcenter. Men det beror på att detta shoppingcenter årligen tar emot en miljon norrmän, som åker över gränsen för att handla. Och det syns, kan jag säga, när man går genom butikerna, hur det är anpassat till Norge. Enorma förpackningar med färdigpackad ost för att göra klart de här smörgåsarna som man alltid äter i Norge i stället för lunch. Allt är liksom anpassat. Och glada norrmän finns överallt i butiken. En miljon norrmän.

På tvåhundra år så har vi alltså lärt oss någonting. Inte att skicka trupp till varandra, utan att handla över gränserna. Och titta på vad Norge betyder för Sverige. Tillsammans med Tyskland är det vår största handelspartner. Det faktum att svensk ekonomi är stark, att norsk ekonomi är stark, ja det hjälper dessa två länder att tillsammans bli starkare. Vi har uppenbarligen lärt oss någonting, som ju faktiskt andra också kan följa efter. Man kan alltså ersätta krig med fredlig samvaro och handel. Man kan lära av sin historia och förändra. Vi har gjort det med Norge. Vi har gjort det med Danmark. Och jag tror att det är så man i grunden ska bygga det. Carl Bildt har alltid påpekat det, att utrikespolitik handlar i grunden om att bli vän med sina grannar. Börja med det! Och bygg utifrån det!

Tänk hur det skulle förändra världen om alla kunde följa den uppmaningen. När krig har blivit fred, då har vi lagt en viktig pusselbit. När det blir fred, då hände i Sverige det som oftast händer, då börjar befolkningen kraftigt växa. Ni ska veta det, att 1815 då hade vi ungefär en fjärdedel av befolkningen som vi har idag, alltså strax under två och en halv miljon. Nio av tio av dem som bodde i Sverige bodde på landsbygden. Nu sker en kraftig befolkningstillväxt och Sverige är inte redo att möta den befolkningsökningen. Då lär vi oss någonting annat som är viktigt när man lägger pussel för ett bra samhälle. Attraherar vi människor eller är vi ett samhälle som människor lämnar för att det inte är tillräckligt bra? Vår historia har mycket handlat om att människor har kommit till oss. Och jag ska återkomma till det.

Men vi har också en annan historia. Med start från 1840. Toppåret 1880 och fram till att det blir 1900-tal så lämnar alltså 1,2 miljoner människor Sverige för att åka till USA. 200 000 av dem kommer sedan tillbaka. Hemlängtan blir för stor. Men denna miljon är idag sex miljoner ättlingar i USA, många gånger med svenskklingande namn, som fann en annan och bättre framtid än den som var möjlig i Sverige. Det är viktigt att förstå hur människors rörelser också påverkas av om samhällen är goda nog att ta om hand om deras arbete och deras vilja till gott liv.

Detta land lär sig sedan att släppa fram entreprenörer. Och nu kommer många förändringar väldigt fort. Entreprenörerna med goda idéer startar företag. Vi lär oss om Alfred Nobel. Vi lär oss om Wallenbergfamiljen och om Bonnierfamiljen med sträckningar in i vår tid. Om Lars Magnus Ericsson, om de industriföretag som fortfarande finns kvar och där startar väldigt mycket av detta. Folkskolan fattas beslut om 1842. Självägande börjar få bättre ordning i jordbruket och bättre avkastning: Det är helt enkelt det Sverige som nu börjar bli väsentligt starkare.

I detta fanns också ett litet företag som jag besökte. Det heter Wetterlings Yxfabrik. Den ligger i Storvik, mellan Sandviken och Hofors i Gävleborgs län. Är det någon därifrån här? Har vi några gävleborgare? Ja titta, vad trevligt! Ett väldigt fint företag, som i realiteten ser ut rätt mycket idag 2013 som när det startade då 1882. Industriföretag, modernt, som gör yxor, som jobbar med både vattenkraft och solkraft för att vara hållbart i vår tid. Men det intressanta är deras läxa i hur man kan fortsätta växa och utvecklas. Ett industriföretag som

startas i Sverige och vill växa – och det kan också vara moderna tjänsteföretag – tycker väldigt snabbt att den svenska marknaden är för liten för att bära det man producerar. Ska man bli stor i Sverige, då måste man sälja till andra länder. Det har varit en viktig lärdom för detta land. Ska vi handla med andra länder, då måste vi ha bra förutsättningar för handel. Då kan vi inte möta protektionism. Alltså spelar frihandel stor roll för hela världen, men alldeles entydigt så för Sverige. Det var de förutsättningarna som fick Sverige att börja växa. Och det är lika sant om man producerar yxor. Idag gör de 20 000 yxor om året. 70 procent av de yxorna säljs utomlands. Sjuttio procent! Jag kan berätta, att ska man sälja en svensk yxa i ett annat land, då måste yxan vara bra. För annars kommer man att köpa en yxa som är gjord i det egna landet. Den måste alltså vara bättre än det man möter inhemskt. Och det var det de lärde sig. Gör det riktigt bra och med stolthet! Och än idag jobbar man med smeder med utbildning, som kan sitt hantverk för att få fram den bästa kvaliteten.

När Barack Obama mötte Sverige, då pratade vi om frihandel också i vår tid. Hur ska vi få undan handelshinder mellan EU och USA? Spelar det någon roll för det här exemplet? Ja, det är fortfarande än idag så, att vi betalar sex procents tull på att föra in Wetterlings yxa i den amerikanska marknaden. Detta trots att merparten av de yxproducenter som fanns i USA inte längre finns. Men protektionismen blir kvar i alla fall. Ska man sedan göra förflyttning från USA till den kanadensiska marknaden, ja då får man betala sex procent en gång till. Så ser det ut om man inte jobbar entydigt med frihandel. Därför säger vi: Det här är vägen till mer handel. Det här är vägen till jobb i hela Europa och i världen. Men det är också entydigt vägen till jobb i Sverige. Vi måste lära av vår egen historia. Hur byggde entreprenörerna Sverige starkt? Och vilka förutsättningar möter de idag?

Nu har alltså krig blivit fred. Entreprenörerna har börjat sätta upp bra företag. Självägande bönder har börjat formera om Sverige. Nu går det mycket bättre för Sverige. Då är det också viktigt att påpeka en annan pusselbit. Det som har byggt vårt land starkt, det är en bra och långvarig ämbetsmannatradition. En del för det tillbaka till Axel Oxenstierna och 1610-talet i Sverige. Personen som anses ha satt grunden för svensk statsförvaltning – och länsindelningen som vi ofta tycker om att diskutera på stämmor lika den här. Men Axel verkar ju leva rätt bra även i vår tid. För det är huvudsakligen så att det består. Men hans stora gärning var att peka ut vad en oväldig ämbetsmannakår betydde. En ämbetsmannakår som var oförvitlig; som inte skulle påverkas av olika intressen

och som i vår tid har inneburit att korruptionen är mycket mindre än den är i andra delar av världen. I sina bästa stunder en meritokrati, där just kunnande och kompetens är det som vägleder och inte något annat. Inget förlänande till någon viss familj som alltid får behålla vissa uppdrag, utan just detta: Den som är duktig på att utföra jobbet, som gör det med oväld, som gör det i medborgarnas intresse. Det är någonting vi tar för givet i Sverige och där vi hamnar i världstopp när vi jämförs med andra länder, men som jag inte tror man förstår värdet av förrän man kommer till länder där korruptionen är utbredd, där ämbetssystemen inte fungerar, där mycket av detta som vi tar för givet faktiskt ifrågasätts.

Om man då har oförvitliga ämbetsmän, så hade Sverige också en resa att göra att få på plats demokrati. Det är ju viktigt att påpeka, när vi tycker att arabisk vår inte åstadkommer demokrati i Egypten och i andra arabiska länder – med liten demokratitradition – ens när de har fått hålla på i ett eller två år. Då kan man bli ödmjuk inför vår egen svenska historia. Vi ägnade drygt femtio år av beslutsfattande och funderande, innan vi ersatte kungamakt med fullständig demokrati. 1866 kommer representationsreformen med två kamrar. Vi får en första svensk statsminister i Louis De Geer d.ä. Men det är först 55 år senare, 1921, som vi första gången har val med lika rösträtt för män och också för kvinnor. Det är bra att kunna sin egen historia och inse vilken tid det kan ta. Men med demokratin på plats, så fanns grund för det moderna folkstyret. Detta lade nu grund för nästa viktiga fas.

Här kommer den pusselbit som socialdemokratin har bidragit med till Sverige: Allra tydligast har socialdemokratin bidragit med sin jämlikhetssträvan. Det var egentligen alls inte konstigt. Socialdemokratin företrädde arbetare; arbetare som levde i ett lortigt, smutsigt Sverige fortfarande med stor fattigdom. De sade: När det här landet blir rikare, då ska det komma alla människor till del. Och på detta byggde de en jämlikhetssträvan, som har fortsatt i vår tid. (Den är) en viktig pusselbit för att förstå hur vi håller ihop Sverige. Vi vill inte se för stora skillnader. Vi vill ha sammanhållning i vår befolkning. När vi gör budgetar i vår tid, så jobbar vi med detta för ögonen varje gång. Det handlar dels om att se till att brett sprida frukterna av eget arbete. Deltidsarbetande låginkomsttagare ska med vår politik få se kraftiga förbättringar. Men också gå igenom grupper som inte har arbete och förbättra deras förutsättningar till ett bra liv. T.ex. när vi tittar på situationen för åldrande pensionärer – inte sällan kvinnor – som inte har någon inkomstpension, som lever med garantipension och som med hjälp

av våra bostadstillägg har fått en bättre situation. Eller när vi vid ett par tillfällen har förbättrat barndelen i bostadsbidraget, för att kunna förstärka för barnfamiljer med små ekonomiska marginaler – inte sällan ensamstående föräldrar som försöker få vardagen att gå ihop. Denna jämlikhetssträvan har varit viktig för att förstå vad Sverige är och vill vara.

I 1970-talet kom en annan strävan, som inte kom från partipolitiken. Det var strävan efter jämställdhet mellan könen. Jag såg Ebba Witt-Brattström intervjuad på SvT häromkvällen, som beskrev just detta. Hur kvinnor som egentligen inte var bundna till politiska partier började ifrågasätta ett könsrollsmönster, som hade varit givet fram till dess. Nu är vi i en tid som jag också har upplevt. Jag såg också hur detta hände med min egen mamma. Hur man förr i tiden träffades, pojkar och flickor, för att bilda familj, där man tog för givet att pojkarna skulle göra karriär och kvinnorna skulle föda barn och sedan bli hemma och passa barnen. Väldigt många tog detta för givet. På 1970-talet ifrågasattes det och vi fick en ny jämställdhetssträvan, där det moderna var att sätta barn till världen tillsammans och sedan ta gemensamt ansvar för barnens uppfostran och uppväxt och samtidigt möjliggöra för såväl män som kvinnor att arbeta. Detta är en otroligt viktig grund för att utveckla ett samhälle som är bra både för män och för kvinnor.

Det handlade också om att se omsorgstrycket som också låg – och i många fall fortfarande ligger – på kvinnor. Vi vet detta, att när även i vår tid hushållsarbetet ska fördelas, så gör kvinnor mer av det oavlönade hushållsarbetet, tar större ansvar och ser situationen för sina barn eller för åldrande föräldrar. En och annan tycker nog att de får ta hand om sin egen man litet för mycket också. Men det viktiga det är att inse, att även det går att förändra. Även omsorgstrycket går att möta med bra reformer för att underlätta för kvinnor att kunna förena barnafödande och egen karriär. Därför byggdes institutioner ut, som med hög kvalitet såg till att hjälpa till i omsorgen och det pedagogiska lärandet av barn, och också lätta på omsorgstrycket som det innebär att ha åldrande föräldrar i bra äldreomsorg och i välfungerande sjukvård. Det har varit bra för alla, men särskilt för de kvinnor som i mindre utsträckning behöver ta detta ansvar. Den diskussionen och den uppgiften är inte avslutad. Men den följer av den pusselbit som handlar om vikten av jämställdhet mellan män och kvinnor.

Det faktum att krig hade blivit fred påmindes vi också om när Sverige stod

utanför de bägge världskrigen. Det är sant att man kan påpeka, att det var inte Sverige som stod i fronten för att bekämpa nazismen, fascismen och kommunismen. Men det är också riktigt att påpeka, att det faktum att vi inte var med i andra världskriget gjorde, att vår produktionsapparat och industri stod redo att hjälpa och dra upp ett Europa som i stora delar låg i ruiner. Ja, det var Marshallhjälp, men det var också en stark svensk industri som bidrog till detta. Nu påminns vi om vd det innebär att attrahera människor. För i efterkrigstiden, för att få den svenska industrin att möta den växande efterfrågan, så öppnar sig Sverige för många som kommer från Europa. De kommer från Italien, från Jugoslavien, från Turkiet, Grekland och från Finland. Jag besökte själv Kulu, som ligger i Turkiet elva mil söder om Ankara, för några år sedan. Det var den enskilda ort i Turkiet, där flest kom ifrån som kom till Sverige. Man kan se det som en liten by. Men någonstans mellan 20 000 och 30 000 ”kuluturkar” lämnade Kulu, för att åka till Sverige. En hel del av dem kom tillbaka. Och jag kan berätta, att det är väldigt fascinerande att stå i stadshuset i Kulu och hålla ett tal inför en turkisk publik, där jag pratar svenska och de flesta faktiskt följer med i vad jag säger. Resan tillbaka från ett land som gav dem arbete, men som förstärkte deras möjligheter att också komma hem med större resurser. Det känns inte längre som en liten by. Det är fina hus. Det är uppenbart att även här har välståndet påverkat. Alla åkte inte tillbaka. Hundratusen människor i Sverige har turkiskt ursprung. Och det springer väldigt mycket ur den här perioden.

En annan mycket stor grupp som kom till Sverige var ju de som kom från Finland. De som är kvar här, som vi kallar sverigefinnar, åkte jag till Torshälla i Sörmlands län för att besöka. Vi satt ned och diskuterade med idag åldrande sverigefinnar, hur deras upplevelse var. De som kom under 1960- och 70-talet till en industri med öppna dörrar. De sade, när vi kom hit så fick vi jobb inom tio timmar. Det ställdes inga krav egentligen på utbildning och kunskaper, även om det naturligtvis var bra. Här fanns den arbetsmarknad som saknades i Finland. Men de berättade också om ett liv, med en känsla av att leva i två kulturer. Av att vara en del av Sverige och vara stolt över det, att sätta barn till världen som lärde sig svenska men hade svårt att förstå finska, men att också alltid komma ihåg det gamla hemlandet. Det är viktigt, tycker jag, att respektera och inte acceptera dem som säger att de som kommer hit ska bli precis som vi. Nej, säger jag, de får gärna behålla sina rötter, de får gärna drömma om sitt gamla hemland. Det tror jag att svenskarna fick göra, de som åkte till USA. Man kan älska två länder samtidigt. Det är precis vad dessa människor berättar för

mig. De är jättestolta över att ha varit en del av att bygga upp Sverige. Många av dem har jobbat med hårda och otacksamma arbeten på 1960- och 70-talet, med värkande kroppar. Men de säger: Vi är också kvar här. Det ställer nya frågor om hur Sverige ska fungera. I Torshälla så diskuterar man: Hur ska vi ha finskspråkig äldreomsorg, i ett land där vi nu har många åldrande sverigefinnar? På ålderns höst är det också en del som tappar det svenska språket. Man går tillbaka till sitt första språk. Det måste vi visa att vi förstår och respekterar. De är en del av hur Sverige har byggts upp och blivit starkt.

För att också förstå att förutsättningarna inte är desamma, för att se vårt Sverige idag, så var det rätt talande att gå in på Outokompus hemsida och se att de nu för en diskussion om de kan ha kvar sin produktion i Torshälla. Mer som en signa till oss att minnas, att det som en gång var och som var bra behöver inte se exakt likadant ut i vår tid. Jag ska återkomma till just behovet av omställningsförmåga.

Förskolan sa jag var en otroligt viktig del av att skapa förutsättningar för kvinnor. Jag åkte till Gertrudsgårdens förskola i Trelleborg. Den är intressant, därför att den är före sin tid. För den startade redan 1950. Merparten av förskolorna byggs ut under 1970-talet. Många av dem ser för övrigt förvillande likadana ut. Men det här är en annorlunda lokal. Den ligger bredvid företaget Trelleborg. Jag vill gärna säga, att gå in i en svensk förskola det är att gå in i en särskild miljö, inte bara för alla barnen som sitter och sjunger när man kommer in och som verkar glada att se en (man får hoppas det i alla fall). En visste t.o.m. vad jag hette – tre år gammal. Men det fascinerande är när man sitter ned med personalen. Nästan alla är kvinnor. Finns det någon man, så är det en vikarie eller någon som är där ett tag. Det finns nästan ingen annan miljö i Sverige där den kvinna som talar först säger att ”Ja, jag vet ju inte om jag ska börja. Jag har ju inte varit här så länge. Jag har bara jobbat i arton år.” Då tänker man: ”Ja, har du ’bara’ jobbat i arton år?” Men då inser man när man går vidare, att om en kvinna som säger att hon har jobbat här i fyrtiofem år – fyrtiofem år – i förskolan. Det är på något sätt som att, det vi vet om svensk arbetsmarknad från andra arbetsplatser, är en helt egen verklighet i den svenska förskolan, det är inte ovanligt, kan jag säga. Kvinnor som har varit med i generationer och som sett ambitionshöjningarna vi har haft med den svenska förskolan. Först kanske mer av omsorg, sedan mer av en pedagogisk idé att barn med lek kan uppmuntras till tidigt lärande. Och det är i grunden bra. Ju tidigare vi börjar processen med att barn möter en uppmuntran av sin nyfikenhet, desto mer lär sig barn, desto

bättre rustade kommer våra barn att vara för ett komplicerat samhälle.

Allt detta är viktiga pusselbitar. Allt detta är en viktig förklaring till varför Sverige har blivit så bra. Men sedan kommer det galna kvartsseklet. Sedan kommer ”68:orna” som säger: Nej! Nej! Nej! Bort med balansen och all erfarenhet. Nu gäller socialismen. Nu gäller det att stoppa vad som byggts ut. Nu ska företagen betraktas som skurkar. Nu ska entreprenörerna ut ur landet. Nu ska alla skatter ökas. Allt ska förstatligas. Nu är det röda fanor som gäller.

Det var inte den goda stunden i svensk historia! Det var då vi tappade väldigt mycket av det vi hade byggt ut. Det var då vi tappade kopplingen till vår egen historia. Det var då vi tappade konkurrenskraft. Det var då vi fick problem med inflationsdrivna löner som inte motsvarade hur bra Sverige egentligen var. Den starka ekonomin, exemplet för världen, föll i alla mätningar. Vi fick en sämre tillvaro.

(Det tog) tjugofem år innan vi vände på det. Regeringen Bildt och regeringarna därefter har återställt ordningen till ett starkare Sverige, en starkare ekonomi. Men det tog många år att rätta till. Gör inga fler socialistiska experiment med det här landet!

Om detta är vår bild av hur vi bygger det goda samhället, med respekt för hur pusselbitarna har lagts på plats, vad är då vår uppgift i vår tid och framåt? Ja, det är till att börja med inte att riva ner det som har varit. Inte att ta bort pusselbitar som med mjukt och hårt arbete har lagts på plats av tidigare generationer. Nej, vi ska tillföra det som ska göra Sverige bättre och starkare för den framtid som väntar. Ett par viktiga utgångspunkter tycker jag då man ska nämna. Det första är, att vi ska minnas att vår utgångspunkt är människan. Människan är moderaternas stora projekt. Det är inte vi som ägnar oss åt att göra politikens ledare stora. Det är inte vi som döper pengar efter oss själva eller vill leda stora innovationsråd, där vi i statskapitalistisk anda bestämmer vad som ska bli stort och vad som är litet. Det är inte vi som döper reformer efter oss själva. För vårt projekt är inte vi själva utan människorna.

Om människan är projektet, då måste det också bygga på rätt förväntningar om vad människan är för någonting. Människan är extremt kapabel. Det visar världshistorien. Enorm förmåga att förbättra sin egen situation och ta moraliskt ansvar. Människan är också bräcklig och destruktiv i sina sämsta stunder. Det är

inte en given succé vad människor gör, om det inte byggs på god erfarenhet och på goda intentioner. Därför måste vi bygga ett samhälle som skapar utrymme för människor att komma till sin rätt och att växa utifrån egna förutsättningar. Det är vårt samhällsprojekt att skapa den friheten, att skapa de förutsättningarna, att utjämna livschanser som gör att alla människor kan växa, att alla människor känner sig sedda och att de får verktygen och förmågan att klara sig i ett komplicerat samhälle som Sverige har blivit. Det är vårt projekt!

Vi ska möjliggöra detta i vår tid. Vi ska sätta på plats förutsättningarna för människor att växa. Det är grunden för projektet. Vi ska också respektera, att det görs för att skapa sammanhållning och tillit. Ordet ”tillit” tycker jag är otroligt viktigt. Det är det som vi har mer av i Sverige och som andra länder och samhällen saknar. Tillit handlar om att våga lita på sina medmänniskor. Men tillit handlar också om att våga lita på sina samhällsinstitutioner och sina förtroendevalda. Och det bygger på att förtroendevalda vinner och förtjänar det förtroendet. Det bygger på att samhällsinstitutionerna står upp i medborgarnas tjänst och inte till egen nytta. Tilliten är kanske det viktigaste samhällskittet som finns i det svenska samhället. Lyssna inte på dem som säger: ”Misstänkliggör varandra!” Lyssna inte på dem som säger ”...vi och så dom”. De som säger: ”Se i andra människor bara det onda; misstänkliggör dem!” Det är inte vårt vägval. Vi är rädda om tilliten. Vi bygger på det samhälle där människor kan utvecklas av egen kraft.

Tre pusselbitar är det nu moderaterna, och med alliansen som vänner, som vi har att tillföra samhällsbygget Sverige på vägen vidare. Vi är till att börja med garanten för ordning och reda i offentliga finanser. Äntligen, säger Anders Borg, kom det! Här har han väntat. Men nu kom det. Jag vill gärna säga, att det är lätt att säga men otroligt mycket svårare att åstadkomma. Vad jag menar med ordning och reda i offentliga finanser, det är att det ska vara ordning över tid, att de ska vara uthålliga för att möta förändringar som Sverige är på väg gentemot och de ska vara stryktåliga. De ska klara finanskriser. De ska klara stora omvälvningar. Och det ska göra det, utan att stora delar av samhällsekonomin omfördelas utanför vår kontroll. Det är därför det var viktigt hur vi hanterade bankerna. Vi sade: Banker ska själva ta sitt eget ansvar. Vi tänker inte göra det som andra gör och skicka stora resurser av skattebetalarnas pengar. Sverige står som ett exempel av få, som inte skickade finanskrisens nota till den egna befolkningen. Vår hantering av banker hamnade på plus. Det är en mycket stor skillnad; där andra länder på kort tid såg sin statsskuld fördubblas, tredubblas,

fyrdubblas, så har Sverige genom en process med ordning och reda t.o.m. minskat sin skuld. Det beror på hur man hanterar kris – och där är moderaterna en viktig garant för detta.

Att ta ansvar för långvarigt uthålliga finanser handlar också om att säga, att vi har inte råd med allt. Vi lovar inte allt till alla. Det är andra som är i den branschen. Vi säger också, att om vi ska få fram nya och högre utgifter – och det finns faktiskt en och annan utgiftsglad moderat också – då säger jag, att då måste ni vara bättra på att föra en politik som gör att andra utgifter också minskar. Jag beskrev häromdagen hur Sveriges utgiftskvot, alltså hur utgifternas andel av BNP är lika stor i år som den var när vi tillträdde 2006. Men det är på en väsentligt större BNP. Det har lett till stora resursökningar, till det som vi tycker att det behövs mer resurser för att utveckla: det är mer till förskolan, det är mer till skolan, det är mer till äldreomsorgen och mer till sjukvården. Men det är också mer investeringar i det som vi tycker är viktigt för att bygga vår konkurrenskraft. Vi har kraftigt ökat forskningsanslagen och ligger nu i världstopp med 3,5 procent av BNP om man lägger ihop det offentliga och det privata när det gäller forskningsresurser. Där måste Sverige vara. Om vi ska göra de där yxorna, om vi ska göra allt det här som vi ska sälja runt om i världen, inför en häpnad marknad som tvingas erkänna att svenskarna ligger litet före, ja det bygger på forskningsresurserna. Vi har satsat på infrastruktur. Vi har rivit ner de luftslott som (regeringen) Persson lämnade efter sig, fyllt dem med riktig finansiering och fört till stora resurser. Vi har ökat investeringarna, men vi har samtidigt minskat på andra utgifter.

Vilka utgifter har vi då minskat? Ja, eftersom vår skuld inte växte när vi hanterade bankerna utan har minskat, så har vi minskat på statsskuldsräntorna. Det är en väldigt bra utgift att minska på, men det bygger på att det är ordning. Vi har också minskat på utgifterna för att betala arbetsföra människor som inte arbetar. Transfererings- och bidragssystemen har minskat i omfattning. När vi med vår politik har sett till att 200 000 färre finns i utanförskap, över 170 000 färre förtidspensionärer i Sverige idag jämfört med när vi tillträdde 2006, och det är vårt besked till svenska folket: Den politiker som hävdar mer av allt till alla, kommer inte att klara det uthålliga offentliga finansuppdraget. Den som vill mer, måste också visa vad det ska vara mindre av och också föra en politik som tar ansvar för det. Det är bara moderaterna som är partiet som för de reformer som krävs för att vi ska kunna ha uthålliga offentliga finanser, men vi gör det också tillsammans med våra alliansvänner.

Vår är också pusselbiten, att stå upp för vår arbetslinje. Det var en av de saker som gick snett i det galna kvartsseklet, när man sade: ”Jodå, människor ska få komma från andra länder, men de ska inte arbeta utan de ska tas om hand och göras beroende av offentliga insatser.” Det var som om vi tappade bort vår egen historia. Och det är en lång väg att komma tillbaka. Men vi har påbörjat det arbetet. Vi har öppnat Sverige för att människor ska kunna komma från andra länder för att kunna arbeta, och tillsammans kan vi därmed bygga vår välfärd. Vår arbetslinje handlar om ett konsekvent förhållningssätt, att sätta arbete först. Arbete är i grunden bra för människor, det utvecklar människor. Arbete lägger grund för en egen stark ekonomi, att kunna stå på egna ben. Det lägger också grund för en stark samhällsekonomi. Nästan alla människor har arbetsförmåga. Med moderna hjälpmedel och anpassningar kan vi möjliggöra för allas arbetsförmåga att göra skillnad. Det är en fråga om inställning. Ska människor in i arbetsmarknaden, in i arbetsutbudet eller ska de, som våra motståndare tycker, ut ur arbetskraften? Det är ett vägval Sverige måste göra.

Vi utmanade 2006 en regering som hade som metod att dölja arbetslösheten, att förtidspensionera, dölja en stor del av den arbetslöshet som vi då hade. Nu ändrar vi om detta steg för steg med en arbetslinje som i varje läge är konsekvent. Människors arbetsförmåga ska få göra skillnad. Det är denna arbetslinje som utmanas i valet nästa höst. Detta är en pusselbit som inte är klar och färdig. Våra motståndare säger: ”Nej, vänd tillbaka. Bygg ut transfererings- och bidragssystemen. Gör det dyrare att klara en arbetslinje. Underlätta för fler att leva med bidrag och transfereringar.” Då klarar man inte uthålliga finanser. Då möter man inte människors vilja till arbete. Det är därför som vi är Sveriges arbetarparti.

Vår tredje pusselbit, det är ett nytt kunskapsuppdrag. Ja, det börjar i skolan. Ja, det måste leda till bättre resultat att ungdomar lär sig mer. Våra reformer är rätt och riktiga och mer måste följa. Men det handlar i grunden om att också bejaka just kunskap. Jag tror faktiskt inte vi lär oss i skolan så som vi lärde oss förr – eller när jag gick där. Det är inte lika mycket kunna utantill och repetera. Det är mer att med kunskap kunna orientera sig i en komplicerad värld. Att förstå att kritiskt möta påståenden och att visa en förmåga till att ställa om och förändra. Det kunskapsuppdraget, det är fortfarande kvar att bygga till. Det är med kunskaper och omställningsförmåga som vi ska möta vad Sverige kommer att bli i framtiden.

Jag är övertygad om en sak, det är att förändring kommer att prägla vårt samhälle. Det som väntar Sverige, det är nya jobb, ny arbetsmarknad, nya företag, nya livsfaser, längre liv. Det är den enskilt viktigaste förändringen som förmodligen Sverige kommer att genomleva. Våra experter säger, att det är inte alls omöjligt att hälften av de barn som föds idag kommer att leva till att bli 100 år gamla. Är vi redo för det samhället? Har vi ställt om oss? Inser vi, att de som lever till att bli hundra, om de lämnar kring 65 arbetsmarknaden, ska de leva i 35 år till? Trettiofem år till! Och förmodligen kommer de att ha uppfattningen, att varje månad ska pensionen betalas. Varenda månad! Och de vill ha det bästa av sjukvård, det bästa av äldreomsorg. Och när kroppens olika delar inte håller för den här hundraåringen, för det var på något sätt inte riktigt förutsett, ja då börjar vi byta del för del men fortsätter ändå att leva upp i hög ålder. Det är det Sverige som väntar oss. Det är i någon mån redan här. Jag åkte till Veteranpoolen i Södertälje och satt med en grupp 65-plussare, en del ålderspensionärer och en del avtalspensionärer och pratade om ett företag som har möjliggjorts av RUT- och ROT-avdrag och som utmanar vår föreställning om hur det ska låta på svensk arbetsmarknad. Bredvid mig satt en dam som sade: ”Jag har jobbat i bespisning och kände att jag var helt utsliten och kroppen orkade inte mer och sedan slutade jag jobba.” Och där någonstans slutar berättelsen som brukar nå svenska folket. Ni har säkert sett det någon gång i en TV nära där ni bor. Men hon hade inte slutat prata. Hon sade: ”Sedan lärde jag mig att det är bra arr också gå på gym när man blir äldre. Jag märkte, att när jag jobbade litet mindre, så återhämtade sig min kropp. Jag har via Veteranpoolen hittat ett sätt att jobba med timmar, som gör att jag tycker nu att det är roligare att jobba än jag kanske någonsin har tyckt.”

Det är vår förmåga att hela tiden tro på människor, att hela tiden möjliggöra för människor att växa, att hela tiden bejaka förändring och med kunskaper hjälpa till omställning, som vi ska bygga vårt starka samhälle kring. Det är inte att acceptera bilder som förmedlas, att människor blir slut och nu går det inte mer och nu är det stopp och nu kan de inte mer. För så ser inte den mänskliga konstitutionen ut. Byt förutsättningar. Gör om. Förnya. Ändra. Det är vårt kunskapsuppdrag. Det är Sverige redo för. Det är moderaternas uppdrag. Våra pusselbitar. Det vi vill lägga till, till ett land som förmodligen redan är världens bästa land att leva i. Det är vår uppgift, att fortsätta att ta ansvar för Sverige efter 2014. Därför att det är vår övertygelse om, att det är vårt Sverige där alla behövs!

Källa
Manuskript inskickat av Moderaterna.

Taggar
Moderaterna, Politiska tal

URI
https://www.svenskatal.se/tale/fredrik-reinfeldt-inledningstal-vid-moderaternas-arbetsstamma-2013